

1. SREČANJE DIREKTORJEV KRIMINALISTIČNIH POLICIJ

BOHINJ, SLOVENIJA, 3.—4. NOVEMBER 2010

NAGOVOR DIREKTORJA UPRAVE KRIMINALISTIČNE POLICIJE

Spoštovane kolegice in kolegi!

V posebno čast in zadovoljstvo si štejem, da lahko pozdravim udeleženske in udeležence prvega srečanja direktorjev kriminalističnih policij iz Avstrije, Madžarske, Bolgarije, Makedonije, Srbije, Črne gore, Bosne in Hercegovine in Hrvaške. Med nami pozdravljam tudi predstavnika Europolu in predstavnika Evropske komisije.

Danes in jutri bomo govorili o pomembnih področjih našega dela pri zatiranju kriminalitete. Skupni imenovalec tega dela je medsebojno sodelovanje, izmenjava informacij, izkušenj in skupen boj zoper tovrstno kriminaliteto. V nadaljevanju današnjega dne bomo po predstavitvi konkretnih primerov razpravljali o sodelovanju pri zatiranju računalniške kriminalitete

Vse večja cenovna dostopnost, razširjenost in priljubljenost elektronskih naprav ter vse hitrejši prehod številnih kaznivih dejanj v digitalni svet povzročajo strm porast tovrstne varnostne problematike. Zaradi vse večje "digitalizacije" kaznivih dejanj, ko modus operandi in s tem dokazi prehajajo iz klasične oz. fizične oblike v digitalno, je torej mogoče zanesljivo trditi, da se bo število kaznivih dejanj in preiskav elektronskih naprav (računalniška forenzika) še povečevalo.

Kazniva dejanja s področja računalniške kriminalitete imajo naslednje glavne značilnosti:

- izvedejo se lahko izredno hitro,
- v kratkem času lahko povzročijo ogromno škodo,
- storilec lahko pri tem deluje v več državah.

Pri pregonu in odkrivanju kaznivih dejanj računalniške kriminalitete je zelo pomembno učinkovito sodelovanje vseh organov pregona.

Evropska unija obravnava računalniško kriminaliteto v vseh ključnih političnih in strateških dokumentih kot eno večjih groženj varnosti. Prav tako spodbuja ratificiranje Konvencije Sveta Evrope o kibernetiki kriminaliteti in zagotovitev vseh okoliščin za njeno izvajanje. Konvencija Sveta Evrope o kibernetiki kriminaliteti predstavlja zadostni pravni okvir za mednarodno

sodelovanje držav in pristojnih organov, kajti to ni le regionalna grožnja ali grožnja državam Evropske unije, pač pa je transnacionalna.

Na tem izjemno hitro razvijajočem se področju vidimo veliko možnosti za sodelovanje, prenos izkušenj, skupna izobraževanja, medsebojno obveščanje in izmenjavo informacij.

Ker pa tega dela ni mogoče uspešno in učinkovito opravljati brez podpore najsodobnejših dosežkov na področju računalniške opreme in računalniških programov ter brez sodelovanja proizvajalcev računalniške opreme in programov, smo medse povabili tudi nekatere predstavnike računalniških podjetij. Predstavili nam bodo problematiko računalniške kriminalitete, kot jo vidijo oni, ter nekatera orodja za njeno uspešnejše odkrivanje in preprečevanje. Prepričan sem, da se morajo kriminalistične policije nujno odpreti znanstvenim institucijam, univerzam in podjetjem ter skupaj z njimi po principu dela »živih laboratorijev« iskati optimalne rešitve za uspešen boj zoper računalniško kriminaliteto.

Sodelovanje in ustanavljanje skupnih preiskovalnih skupin v prihodnje ne bo samo posebnost držav članic Evropske unije, ampak potreba tudi zunaj njenih meja. To je zlasti pomembno na področju trgovine z ljudmi, ki je ena od izstopajočih oblik ogroženosti regije JVE, kar nakazuje tudi lani predstavljen dokument Ocena ogroženosti s strani organiziranega kriminala za JVE (t. i. OCTA SEE). Za regijo je značilno predvsem, da trgovina z ljudmi v vseh pomenih prerašča koncept nacionalne države in kot taka predstavlja izziv meddržavnemu in medinstitucionalnemu sodelovanju.

Za učinkovitejše ukrepanje organov odkrivanja, pregona in preiskovanja kaznivih dejanj so pomembne skupne preiskovalne skupine (JIT), katerih ustanavljanje je opredeljeno v Okvirnem sklepu Sveta EU z dne 13. junija 2002 (2002/465/PNZ), navodila in pristop pa opredeljuje priročnik Eurojusta in Europola. Model ustanavljanja skupnih preiskovalnih skupin, kot ga poznajo države članice EU, bi po našem mnenju veljalo prenesti tudi na regijo JVE, predvsem na države nečlanice, ter na ta način poleg večje operativnosti zagotoviti neposredno približevanje standardom EU.

Tudi Evropske usmeritve dajejo velik pomen sodelovanju in usklajevanju s tretjimi državami. Akcijsko usmerjeni dokument Action Oriented Paper o ukrepih proti trgovini z ljudmi, ki ga je Svet sprejel 30. novembra 2009, posebej poudarja pomen JIT-ov v boju proti trgovini z ljudmi. Prav tako je v Stockholmskem programu, ki obravnava politike na področju PNZ za obdobje 2010–2014, trgovina z ljudmi prepoznana kot področje, kjer je nujno okrepiti in izboljšati preprečevanje ter zatiranje tovrstne deviantnosti.

Upoštevajoč navedeno, Slovenija ob ustreznih podpori partnerjev kandidira na razpisu Komisije EU v okviru FPA s projektom, ki temelji na vzpostavljanju razmer za ustanavljanje skupnih preiskovalnih skupin in učinkovitejšem boju proti trgovini z ljudmi.

Tretji sklop, o katerem bomo jutri razpravljali, pa je sodelovanje na področju preprečevanja ilegalne trgovine s kokainom iz Južne Amerike v Evropo.

Evropa je za Severno Ameriko drugi največji trg kokaina na svetu. Ocenjujemo, da iz Južne Amerike vsako leto v Evropo prispe 250 ton kokaina. Glede na Europolove analize in podatke, ki smo jih zbrali v zadnjem aktualnem primeru, je pot po morju ena najbolj zanesljivih, saj lahko s tovornimi ladjami prepeljejo velike količine, ki jih je težko odkriti; priljubljeno transportno sredstvo za kokain pa so tudi hitri gliserji.

Slovenija in države Zahodnega Balkana so geografsko relativno blizu severni Afriki in Bližnjemu vzhodu, ugodna pa je tudi pomorska povezava s temi območji, zato je v zadnjem času vse bolj zanimiva za tihotapce. To so potrdili tudi zasegi kokaina v Luki Koper: leta

2008 so cariniki na eni izmed ladij odkrili 70 kilogramov čistega kokaina, na trgu vrednega od 2,5 do 3,4 milijona evrov.

Dosedanje ugotovitve kažejo, da so pri tihotapljenju kokaina zelo vplivne in dobro organizirane kriminalne združbe z Zahodnega Balkana, ki obvladujejo znatni del tihotapljenja kokaina iz Južne Amerike v Zahodno Evropo ter izvajajo operacije pranja denarja. Kriminalne združbe so izredno dobro organizirane, delujejo strogo hierarhično in centralistično ter so razvejane v večini držav EU v med seboj povezanih t. i. clustrih, sestavljenih iz posameznikov, ki se pogosto združujejo v kriminalne združbe na nacionalni osnovi; tako si lažje zaupajo, pa tudi nadzirajo.

Evropska unija je v 2010 sprejela Evropski pakt proti mednarodnemu trgovanju s prepovedanimi drogami – prekinitev kokainskih in heroinskih poti, ki se usmerja predvsem na zatiranje nelegalne rabe kokaina in heroina. Ta projekt je sestavni del kazenskega pregona v okviru strategije EU proti drogam iz leta 2005 in akcijskega načrta EU za obdobje 2009–2012, ki spodbujata uravnotežen globalni pristop, v skladu s katerim se sočasno zmanjšujeta ponudba in povpraševanje.

Evropski pakt proti mednarodnemu trgovanju s prepovedanimi drogami se na geografskem območju te regije usmerja predvsem na prekinitev heroinskih poti, hkrati pa tudi spodbuja sodelovanje organov za odkrivanje in pregon tudi pri zatiranju kokainskih poti v regijah, kjer so zaznane te oblike grožnje.

Menimo, da sta učinkovit pregon in odkrivanje preprodaje in tihotapstva kokaina ter pranja denarja, ki doteka iz teh poslov, na območju zahodnobalkanskih držav, možna predvsem z izboljšanjem policijskega in pravosodnega sodelovanja, predvsem pa večjega zaupanja med varnostnimi in pravosodnimi organi teh držav.

Cilji omenjene koordinacije bi bili predvsem:

- hitrejša izmenjava informacij, dokazov in formalnih zaprosil med varnostnimi in pravosodnimi organi držav JVE in Zahodnega Balkana;
- organiziranje skupnih strateških in operativnih ad hoc sestankov med izvedenci na ravni držav in neposredno med koordinatorji operacij v posameznih sodelujočih državah;
- seznanitev z novimi načini izvrševanja kaznivih dejanj pranja denarja in preprodaje ter tihotapstva kokaina ter delovanja in organiziranja mednarodnih kriminalnih združb na tem prostoru.

Jutri nam bo direktor avstrijske kriminalistične policije predstavil projekt PEP (Police Equal Performance), s katerim želi Avstrija z nekaterimi sodelujočimi policijami poenostaviti in poenotiti nekatere policijske metodologije dela ter tako doseči uspešnejše medsebojno sodelovanje in pretok informacij.

O pretoku informacij in optimalni izrabi obstoječih informacijskih baz nam bo govoril predstavnik slovenskega Interpola, saj projekt integracije nacionalnih in Interpolovih podatkovnih baz v Sloveniji uspešno poteka že dobro leto.

Spoštovani!

Ob zaključku jutrišnjega dne bomo skupaj sprejeli sklepe dvodnevne posveta, ki bodo podlaga za uresničitev naših dogovorov. Predloge sklepov boste prejeli v pisni obliki, že sedaj pa vas vabim, da jih dopolnite s svojimi mnenji. Za sodelovanje se vam iskreno zahvaljujem!